

Kommunene
Brannsjefer

Brannsikkerhet i asylmottak skal ivaretas

Det er for tiden et økt behov for innkvartering av asylsøkere i hele landet med bakgrunn i den økende flyktningstrømmen. Asylanter har blitt innkvartert i mange ulike bygningstyper og i bygninger av varierende kvalitet. Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap understreker viktigheten av å ivareta tilstrekkelig brannsikkerhet.

Dette brevet omhandler følgende:

- Etablering av asylmottak
- Brannvesenets rolle som tilsynsmyndighet
- Bruk av brann- og eksplosjonsvernloven § 7 ved akutt behov for husrom for asylsøkere (noen dagers varighet).
- Vurdering av nødvendigheten av høyere beredskap

Etablering av asylmottak

Plan- og bygningsloven gjelder ved etablering av asylmottak. Det sentrale grunnlaget for bygningslovgivningen er at tiltak skal utføres forsvarlig ut fra bygnings- og branntekniske, helsemessige, miljømessige, estetiske og økonomiske hensyn, samt behovet for brukbarhet og tilgjengelighet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet uttaler i rundskrivet "[H-4/15 Kommuners saksbehandling av asylmottak etter plan- og bygningsloven](#)"¹ at de ordinære reglene om planlegging og byggesaksbehandling gjelder ved etablering av asylmottak. Dette gjelder både for transittmottak, som er et permanent tilbud for midlertidig opphold i den innledende fasen av asylsøknadsbehandlingen, og for ordinære mottak hvor asylsøkere bor inntil deres asylsøknad er endelig behandlet. Et viktig formål med rundskrivet er å understreke at det er nødvendig å vektlegge hensynet til de samfunnsmessige interessene som ligger i å etablere asylmottak, samtidig som brannsikkerheten ikke reduseres.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-kommuners-saksbehandling-av-asylmottak-etter-plan-og-bygningsloven/id2425809/>

Utgangspunktet etter plan- og bygningsloven er at alle mennesker skal bo trygt og forsvarlig. Det er derfor viktig at også bygninger som skal brukes til asylmottak oppfyller gitte minimumskrav.

Brannvesenet har formelt ingen rolle ved byggesaksbehandling, men det er fritt opp til kommunen å benytte den kompetansen ansatte i brannvesenet har til å gi råd i en byggesak. Dette må imidlertid ikke frata eier ansvaret for å sørge for, og dokumentere at brannsikkerheten i et bygg er tilstrekkelig ivaretatt, jf. brann- og eksplosjonsvernloven §§ 6 og 8.

Brannvesenets rolle som tilsynsmyndighet

Brannvesenet skal gjennomføre brannforebyggende tilsyn. Det er ikke noe generelt krav om at asylmottak skal være særskilte brannobjekt. Dette vil måtte vurderes konkret. Slik situasjonen er nå, bør en vurdering av registrering av mottak gjøres fortløpende. Sentraliserte mottak har en brannrisiko i seg slik at de ofte blir registrert av brannvesenet som særskilte brannobjekter. Unntaksvis vil også desentraliserte mottak bli registrert.

Kommunen kan ved enkeltvedtak bestemme at det skal føres tilsyn med andre byggverk enn de som blir registrert som særskilte brannobjekter. Kommunen må i denne forbindelse påse at de holder seg innenfor forvaltningslovens krav.

Direktoratet for samfunnssikkerhet oppfordrer alle landets brannvesen å vurdere behovet for registrering av nyetablerte asylmottak som særskilt brannobjekt og å føre tilsyn i den utstrekning som er nødvendig for å sikre at eiere og brukere ivaretar sine forpliktelser.

Samtidig er det viktig å understreke at brannvesenet må være bevisste på sin rolle som tilsynsmyndighet, dersom de bistår med råd eller ressurser i etablering av nye mottaksplasser.

Midlertidig overnatting (noen dagers varighet) for asylsøkere i bygg som ikke er godkjent for overnatting etter plan- og bygningsloven med forskrifter

Dersom byggverk som normalt ikke brukes til boligformål som f.eks. gymsaler, forsamlingslokaler, grendehus o.l. skal benyttes som midlertidig overnattingssted for asylsøkere, er arrangør sammen med eier ansvarlig for brannsikkerheten. Denne typen byggverk har i utgangspunktet et annet krav til sikkerhetsnivået enn et bygg som er godkjent for overnatting.

Det følger av brann- og eksplosjonsvernloven § 7:

Den ansvarlige for store arrangementer, utstillinger, forestillinger, møter og andre tilstelninger skal i god tid før arrangementet sende melding til lokal tilsynsmyndighet, dersom arrangementet skal avholdes i byggverk eller på et område som normalt ikke benyttes til denne type arrangementer.

Ved melding om arrangementer kan kommunen kreve de opplysninger som er nødvendige for å vurdere faren for brann, og fastsette de nødvendige brannsikringstiltak og begrensninger, herunder krav til ansvarshavende arrangør.

Bestemmelsen kommer til anvendelse på "store arrangementer, utstillinger, forestillinger, møter og andre tilstelninger". DSB har foretatt en utvidende tolkning da midlertidige overnattingssteder for asylsøkere

her anses omfattet av begrepet "arrangementer" i bestemmelsen. Bruken av begrepet arrangør i teksten over er derfor bevisst. En så utvidende tolkning vil ikke være direktoratets holdning til forståelsen av bestemmelsen for ethvert annet formål.

Denne paragrafen blir normalt benyttet i tilfeller der det er snakk om å benytte for eksempel klasserom og gymnastikksaler til overnatting ved kortvarige arrangementer som idrettsturneringer og skolekorpssarrangementer

Som et grunnlag for å kunne vurdere faren for brann, behov for nødvendige brannsikringstiltak, begrensninger og krav til arrangør, bør kommunene benytte seg av adgangen i brann- og eksplosjonsvernloven § 7 til å kreve nødvendige opplysninger. Som utgangspunkt er det naturlig at arrangør og eier kan dokumentere at brannsikkerhet og rømningssikkerhet er tilstrekkelig ivaretatt, jf. forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 2-1 og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter § 5 annet ledd nr. 6.

DSB finner grunn til å understreke at behandling av saker etter brann- og eksplosjonsvernloven § 7 ikke er ment som en erstatning for etablering av asylmottak etter plan- og bygningsloven, men er pekt på som en mulig måte å kunne løse et svært akutt behov av noen dagers varighet. Vurderingen rundt bruken av bestemmelsen bør også sees i sammenheng med bestemmelsen i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 4-11 (se under).

Vurdering av nødvendigheten av høyere beredskap

I situasjoner hvor brannrisikoen er vesentlig større enn normalt, kan forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 4-11, komme til anvendelse.

Det følger av § 4-11 midlertidige tiltak:

Kommunen skal i situasjoner hvor brannrisikoen er vesentlig større enn normalt innføre høyere beredskap, skjerpet vakthold, utplassere materiell o.l.

Brannvesenet må til enhver tid vurdere risiko som oppstår på grunn av spesielle forhold. I slike situasjoner må brann- og redningsvesenet kartlegge risikoen og vurdere forhold til forebyggende tiltak (kortsiktige/langsiktige) og etablere beredskap. Etablering av ett eller flere asylmottak kan være et eksempel på at det er nødvendig for kommunene å foreta vurderinger i henhold til denne bestemmelsen.

Med bakgrunn i ansvars-, nærhetens-, likhets- og samvirkeprinsippet mener DSB at det er naturlig at nødetatene samarbeider tett om ivaretagelsen av den økte risiko. DSB ønsker å peke på at kommunal beredskapsplikt og kommunalt brann- og redningsvesen må sikre at det er samarbeid med andre aktuelle beredskapsaktører som politi, helse og Sivilforsvaret. Det er også grunn til å ha en tett dialog med politiet i forhold til vurderinger av eventuelle trusler i forhold til brann og asylmottak, ref. situasjonen i Sverige.

Midlertidig overnatting (noen dagers varighet) for asylsøkere i bygg som ikke er godkjent for overnatting etter plan- og bygningsloven med forskrifter

Dersom byggverk som normalt ikke er godkjent for overnatting som f.eks. gymsaler, forsamlingslokaler, grendehus o.l. skal benyttes som midlertidig overnatningssted for asylsøkere, er arrangør sammen med

eier ansvarlig for brannsikkerheten. Denne typen byggverk har i utgangspunktet et annet krav til sikkerhetsnivået enn et bygg som er godkjent for overnatting.

Det følger av brann- og eksplosjonsvernloven § 7:

Den ansvarlige for store arrangementer, utstillinger, forestillinger, møter og andre tilstelninger skal i god tid før arrangementet sende melding til lokal tilsynsmyndighet, dersom arrangementet skal avholdes i byggverk eller på et område som normalt ikke benyttes til denne type arrangementer.

Ved melding om arrangementer kan kommunen kreve de opplysninger som er nødvendige for å vurdere faren for brann, og fastsette de nødvendige brannsikringstiltak og begrensninger, herunder krav til ansvarshavende arrangør.

Bestemmelsen kommer til anvendelse på "store arrangementer, utstillinger, forestillinger, møter og andre tilstelninger". DSB har foretatt en utvidende tolkning da midlertidige overnattingssteder for asylsøkere her anses omfattet av begrepet "arrangementer" i bestemmelsen. Bruken av begrepet arrangør i teksten over er derfor bevisst. En så utvidende tolkning vil ikke være direktoratets holdning til forståelsen av bestemmelsen for ethvert annet formål.

Denne paragrafen blir normalt benyttet i tilfeller der det er snakk om å benytte for eksempel klasserom og gymnastikksaler til overnatting ved kortvarige arrangementer som idrettsturneringer og skolekorpsarrangementer

Som et grunnlag for å kunne vurdere faren for brann, behov for nødvendige brannsikringstiltak, begrensninger og krav til arrangør, bør kommunene benytte seg av adgangen i brann- og eksplosjonsvernloven § 7 til å kreve nødvendige opplysninger. Som utgangspunkt er det naturlig at arrangør og eier kan dokumentere at brannsikkerhet og rømningssikkerhet er tilstrekkelig ivaretatt, jf. forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 2-1 og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter § 5 annet ledd nr. 6.

DSB finner grunn til å understreke at behandling av saker etter brann- og eksplosjonsvernloven § 7 ikke er ment som en erstatning for etablering av asylmottak etter plan- og bygningsloven, men er pekt på som en mulig måte å kunne løse et svært akutt behov av noen dagers varighet. Vurderingen rundt bruken av bestemmelsen bør også sees i sammenheng med bestemmelsen i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 4-11 (se under).

Vurdering av nødvendigheten av høyere beredskap

I situasjoner hvor brannrisikoen er vesentlig større enn normalt, kan forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 4-11, komme til anvendelse.

Det følger av § 4-11 midlertidige tiltak:

Kommunen skal i situasjoner hvor brannrisikoen er vesentlig større enn normalt innføre høyere beredskap, skjerpet vakthold, utplassere materiell o.l.

Brannvesenet må til enhver tid vurdere risiko som oppstår på grunn av spesielle forhold. I slike situasjoner må brann- og redningsvesenet kartlegge risikoen og vurdere forhold til forebyggende tiltak (kortsiktige/langsiktige) og etablere beredskap. Etablering av ett eller flere asylmottak kan være et eksempel på at det er nødvendig for kommunene å foreta vurderinger i henhold til denne bestemmelsen.

Med bakgrunn i ansvars-, nærhetens-, likhets- og samvirkeprinsippet mener DSB at det er naturlig at nødetatene samarbeider tett om ivaretagelsen av den økte risiko. DSB ønsker å peke på at kommunal beredskapsplikt og kommunalt brann- og redningsvesen må sikre at det er samarbeid med andre aktuelle

beredskapsaktører som politi, helse og Sivilforsvaret. Det er også grunn til å ha en tett dialog med politiet i forhold til vurderinger av eventuelle trusler i forhold til brann og asylmottak, ref. situasjonen i Sverige.

Med hilsen\
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Cecilie Daae
Direktør

Anne Rygh Pedersen
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi til: UDI, DIBK, Alle fylkesmenn